

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 3 mėnesiams: kariškiams 8 rubliai Atskiri numeriai 30 kop.

Eina vieną kartą į savaitę

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyrius (Mickovičiaus g. - vė Nr. 18.)

Nr. 12

Kaunas, rugpiūčio mėnesio 7 diena

1919 m.

Lietuvoj ligi karo buvo viso labo 1259 visokios rūšies kredito įstaigų; jas valdė ne lietuviai, ir vis delto mūsų žmonės jais tikėjo ir nešė pinigus.

Indėlių buvo žmonių įnešta per 144 milijonai rublių ir šie pinigai tada nebuvo apversti mūsų krašto ūkiui pagerinti.

Dabar žmonės turi daug daugiau pinigų, neg buvo prieš karą ir visai lengva yra sudėti 30 milijonų — vidaus paskolai.

Valdžia yra mūsų rankose ir aišku, kad visi sudėti pinigai eis mūsų krašto gerovei, užtat kiekvieno piliečio pareiga nelaikyti pinigų pas save — bet pirkti vidaus paskolos bonų.

Ad. Prūsas

Prek. ir Pram. Banko Direktorius.

Mūsų armijos veikimo apžvalga.

(Liepos 30 — rugpiūčio 7 d. 1919 m.).

Santikiai su lenkais.

Nežiūrint mūsų vyriausybės taikingumo bei nuolatų Santarvės misijų tarpininkavimo, kad kuoveikiau likviduoti lenkų-lietuvių karą, iki šiol toj darbuotės plotmėj telgiamų gavinių nėra.

Mes iš savo pusės visą ką galėję padarėm.

Gerbdami pasaulinio karo augalėtojų valios pareiškimus ir apsisprendę talkiai gyventi su visais kaimynais, mes priėmėm naujas, perdėm sunkias susitaikinimo sąlygas, būtent, kol bus atatinkamai Santar-

vės paliepiamas atsitraukti lenkams už demarkacinės linijos, dabartės įsiveržusi jų kariuomenė, laikinai pasilieka Merkinės—Butrimonių—Stakiškių—Užugarsčių Bendrų—Augštųjų Jagelionių—Vievio—Kazokiškių—Širvintų—Giedraičių—Skuduziškių—Pakalnių—Kakoziškių—Taurognų—Varniškių—Kosatčiznos—Dukštų linijoje ir nieku būdu neprivalo nei žingsnio daryti pirmyn.

Taigi neva įvyko ginklų sustabdymo pasižadėjimas iš abiejų pusių raštais patvirtintas. Tačiau saktosios paliaubos tvėrė neilgai.

Siauros savybės bei politinio dvejingumo kriterijų vadovaudamies, lenkų vadai po kelių dienų sulaužė visus savo pasižadėjimus, keliose vietose antpuolė mūsų sargybą ir nusišlino priekin. Štai faktų: liepos 29 d. rytą per 20 legioninkų ėmė slinkti Jėzno link ir Kašonių dvaro kryptim darė bandymų apsiausti miestelį. Mūsų igulos kareiviai išėję legioninkų pasitiktų, susidūrė su jais ties tais pačiais Kašoniais. Bet lenkai, vengdami atviros kovos, metė ginklus, tuojau nusišalino. Vėliau liepos 31 d. Dembino dvaro aukštumose, lenkai apšaudė mūsų sargybini. Pastarasis iššaukė paspirtin visą sargybą, kuri įdėmėjo beslenkat lenkų būrių Pakalniškių ir Pasiekių kaimų kryptim. Įvyko arši kova. Abi pusės smarkiai šaudėsi šautuvais. Ilgainiui legioninkai išsisklaidė.

Tūlą laiką lenkai neapreiškė gyvesnio judėjimo.

Pagaliaus rugpiūčio 2 d. stiprus lenkų būrys ėmė skverbtis Kalvių miestelio link ir nusišlinkęs per 15 km. nuo savo užimamosios pozicijos užėmė miestelį.

Tad tuojau po savo pasižadėjimų, lenkai demonstratyviai iškėlė naujų nieku nepamatuotų kovų, kurios skaidriai nušvietė jų brolystės kaukę, ryškiai apibudino jų siekių padermę, ir dar kartą įrodė mus, kiek lenkais galima pasitikėti. Paskučiausieji lenkų žygiai ryškiai apibudina jų brolybės kaukę.

Be to, paskučiausieji legioninkų žygiai, davė Santarvės misijoms pobūdžių vėl derinti lietuvių-lenkų bendravimo reikalus. Šiuo kartu pats Pilsudskis darė pasiaiškinimų ir išdėstė Lenkijos politikos kryptį bei savo kariuomenės veikimo planus.

Visupirma p. Pilsudskis pasistengė įtikinti misijas, kad jis iš kraujo yra „lietuvis“, kovojaš dėl Lietuvos gerovės, anaipatol ne nuvergimo tikslu.

Toliau jis išreiškė nepasitenkinimą pirma Santarvės nustatyta demarkacine linija, kuri, girdi, neatsako bendriems Lenkijos Lietuvos politikams ir strateginiams reikalavimas ir kuriosios paklaidos reikla ištaisyti... Dabartės Pilsudskio numanymu sąjungininkai jau išvedė naują demarkacinę liniją — įgyvendinimą lenkų kariuomenė tvėrėsi atatinkamų žygių. Stebėtina, girdi, kaip Lietuvos valdžia iki šiol nežinojo naujos demarkacijos linijos.

Tai kokių gražių pasiaiškinimų pabėrė lenkų vadas.

Ir reikia pasakyti, kad lenkams pasisekė padaryti įtekmes ir Santarvės misijas, būk lenkai visai nenori užkariauti Lietuvos, bet bendro fronto sudarymui srstrategijos akstinu spyriami, jie būtinai turi užimti Suvalkus... ir padaryt „absoliutinę“ žvalgybą Kaišėdorių kryptimi.

Rusų frontas.

Raudonarmiečiai sulaukė žymaus pėstininkų ir artilerijos paspirties dalių skaičiaus, nuolatos stiprinasi ir daro žvalgybą. Šiomis dienomis paaiškėjo, kad kiekvienas rusų pulkas gavo į 200 papildymą kareiviais. Be to, nuo Kolčako fronto yra permesta viena komunistinė divizija, kurios brigadų štabų buveinės yra Turmunte ir Daugpily. Daugpilin atvyko vadinamasai Trockio pulkas. Degučių apilinkėj atgabentos visus naujos priešininko batarėjos, o Ežerėnų srities tasargoj beesą 2 šarvuotu automobiliu.

Kaip matyti, atsipeikėję nuo pateikto pragaištingųjų mūsų skaudaus smūgio, raudonieji pasidarė atsargūs ir neišpasakytai budrūs. Mažiausias mūsų žvalgų judėjimas įdėmimas ir atremiamas. Raudonieji nervuojasi. Kiekvienas žvalgų pasirodymas iššaukia smarkią, bet betikslią kulkosvaidžių ir artilerijos ugnį, kuri mūsų kariuomenei nepateikė jokių nuostolių. Šiaip jau raudonarmiečiai visuomet palaiko lėtą šautuvų ir artilerijos ugnį. Dar pažymėtinas apsireiskimas. Paskutiniu laiku Subatų — Abelių — Rokiškio apylinkėse nuolatos žvalgėsi rusų aeroplanas.

Raudonarmiečių dalys turėjo įsakymą pulti Salakų — Dusėtų pozicijų liniją, o po gerų pasisėkimų — visu pietų frontu žygiuoti pirmyn. Tačiau šis priešininko sumanymas nebuvo įgyvendintas todėl, kad ne komunistiniai rusų pulkai atsisakė vykdyti pastarąjį paliepimą. Prysakin skverbėsi išimtinai komunistinės rusų eilės, kurios veikiai buvo išvaikytos. Apskritai, šiuo laikotarpiu rusų frontuos ypatingų įvykių nebuvo. Abi pusi pasitenkino vien žvalgybos uždaviniais. Pravartu čia pridurti, kad paskučiausiuoju laiku, rusai ypač budrūs ir ytin rimtai atlieka tarnybos pareigas. Siaurės frontuos visą laiką ramu; tik retkarčiais raudonarmiečiai žvalgėsi Brodesų ir Beverno srityse.

Liepos 30 — rugpiūčio 1 d. slinkusi Brodesų — Manuliškių — Sabėnų baruose priešininko žvalgyba po trumpaus susirėmimo, priversta buvo bėgti. Sekančią ištisą dieną ir naktį darbavosi mūsų sustiprinta žvalgyba, kuri, patikrinusi priešininko vyriausiųjų ir pirmutinių pajėgų liniją, be nuostolių grįžo į savo pozicijas.

Rugpiūčio 2 — 6 d. stiprūs mūsų žvalgų būriai, viję rusų užtvaras, pasiekė Baverno atramos punktų, kur ištiko aršių susidūrimų. Raudonarmiečiai turėjo žymių nuostolių nukautais ir sužeistais. Tuo laiku priešininkas nervingai šaudė kulkosvaidžiais ir patrankomis. Kuriam laikui praslinkus rusai iš savo pusės darė žvalgybą mūsų pačiame kairiajame sparne, bet be pasekmių.

Pietų frontuos taip pat visą laiką iš abiejų pusių veikė žvalgyba, kuri retkarčiais užsibaigdavo stambesniais pirmutinių dalių susidūrimais.

Liepos 30 — 31 d. kairiajame pietų fronto bare Poplaviškių — Folvarko srityse priešininkas du kart darė bandymų eiti pirmyn. Tuose žvalgų susidūrimuose yra 7 belaisviai.

Rugpiūčio 1 d. raudonarmiečiams buvo įsakyta pulti mūsų pozicijų liniją Salakų kryptim, bet visi mobilizuotieji kareiviai griežtai atsisakė eiti antpuolin. Tuomet apvilti komunistai vieni patys slinko priekin ir dideliais nuostoliais buvo nivyti. Sugauta 5 belai-

sviai, jų skaičiuje yra kulkosvaidžių kamandos viršininkas.

Rugpiūčio 2 — 6 d. mūsų žvalgai naktimis ir dienomis nuolatos netkėtai apnykimais, kamavo priešininko sargybos liniją. Minimuoju laikotarpiu rusai nesigailėdami aikvojo artilerijos šovinius, ypač smarkiai šaudydami Salakų miestelį ir jo apylinkes. Tačiau mūsų pusėj nuostoliai nežymūs.

Svarbiausias rusų fronto padėties pažymys, tai abiejų pusių stiprinimasis, ypatingas įtempto ūpo budrumas, nuolatos žvalgimasis ir numatomas rimtas ruošimasis prie kokio tai nepaprasto žygio. Kol kas visuose fronto baruose ramu, bet matomai, tai mirtinoji tylą prieš milžinišką audrą, kuri pirmose rudens dienose užliepsnos ir, berods, galutinais nulems taip ilgai užsitęsusio lietuvių-bolševikų karo galą.

5. VIII. 1919 m.

Karininkas S—las.

Ką sako del Vidaus Valstybės paskolos:

Neskolingas — neturtingas.

Skolina tam, kuo pasitiki, kad atlygins.

O mes patys savim ar pasitikim?

P. Leonas

Vidaus Reikalų Ministeris.

Kraujo ryšys.

Mūsų tėvynės padėties pažvelgus, pamatysime, kad ji kariauja ne viena, o turi tikrų savo draugų, sąjugininkų. Tikrų ne vien tik žodžiais, meilinėmis, bet ir darbais. Turiu omenyje šiaurės kaimynus.

Be Lietuvos prie Baltijos jūrų yra dar šios tautos: latviai, igaučiai ir suomiai. Visų tų tautų padėtis veikia vienoda. Visos jos, norėdamos užlaikyti savo savytovumą, savo nepriklausomybę, ginasi nuo bendro priešininko — ruso. Ir šiame atvejuje nėra jokio skirtumo tarp ruso - Kolčako ir ruso - raudonarmiečio. Kaip vienas, taip ir kitas tik tyko, kad prarijus tas mažas Pabaltijos tautas, ir vėla jas paveldėjus, vėla kaip pirmiau engus. Rusai tuomi nė nesislepia. Kolčako ir Denikino atstovas Paryžiuje generalas Dragomirovas atvirai tą sako. Jis dargi svajoja apie grįžimą „caro-batiuškos“. O kiti jo sebrai patys negalėdami nieko padaryti, tiesia rankas prie Konstantinopolio. Ir kiekvieną kartą, kuomet Kolčaką ar kurį kitą tokio pat plauko sutvėrimą ištikdavo pasise-

kimas, tuo labiau kildavo ribų nežinantieji reikalavimai, tuo didesniais darydavosi jie akiplėšomis. Nemaž blauresnis ir raudonarmietis. Jei tik jo pergale, tai vieton laisvės, neša despotija, rusų raudą.

Tatai Pabaltijos tautos, kariaudamos su rusais nekariauja kiekviena atskirai, o nejučiomis sudaro vieną didžiulį frontą. Ypač, kad to fronto sudarymas yra sujungtas visų tų tautų krauju.

Imkime Igauniją, kuomet veik visą ją buvo užėmę rusai. Tarytum jau viskas žlugo ir Igauniai negalės laisviau atsidusti. Tuomet pribūva pagalbai jų kaimynai—suomiai. Bendromis jėgomis rusas išgūjamas. Igauniai Igauna įjegos sustiprėti. Jie gerai susiorganizuoja, sušaukia savo steigiamąjį seimą ir išsireiškia, kad nori būti nepriklausomi.

Kiek vėliau Latvių baronai drauge su vokiečiais nuverčia Ulmano valdžią. Kiekvienoje tautoje ras išsigimėlių, tai ir latviuose atsirado vokiečių pataikūnas Needra. Jis keletą mėnesių atstovavo latvių tautą. Tuo laiku spėjo pasisamdyti daugelį vokiečių kareivių, prižadėdamas duoti jiems visas latvių piliečių teises ir apdovanoti žeme. Igaunių gi žemėje rinkosi tikrieji latvių sūnūs. Ten jie spietėsi į pulkus ir valandai išmušus, drauge su Igauniais ėjo ginti gimtų namų, laukų. Baronai su vokiečių kariuomene neišsilaikė ir pradėjo trauktis atgal. Santarvė pamatė latvių teisingumą ir pareikalavo, kad vokiečiai negaišiuodami išstotų iš baronų vadinamojo landvero ir išsidangintų į Vokietiją.

Mūsų kariuomenė, bevaduodama Lietuvą nuo rusų, pasiekė Lietuvos ribų ir strategijos atžvilgiu turėjo pereiti į Kuršą—latvių žemę. Tuomi pat mes padėjome latviams ginti jų ribų.

Sąryšis aiškus ir visų matomas. Viena kariuomenių padeda kitai, viena tauta gelbsti kitą. O tas vyksta tik dėl to, kad yra bendras tautų reikalas, yra bendras visų tų tautų priešas.

Aš nutylėjau lenkus. Jug ir lenkai yra Lietuvoje ir kaip jie patys giriasi, tai gina Lietuvą nuo bolševikų. Tarytum ir jie mūsų draugai. Būt koks skirtumas.

Igauniai patys prašė suomių pagalbos. Latviai ir Igauniai sutartinai veikė prieš vokiečių pataikūnus.

Lietuviams Inėjus į latvių žemę, jie buvo maloniai latvių vyriausybės sutikti. O mūsų „draugai“ lenkai atsibeldino neprašomi. Dargi mūsų valdžia griežtai protestavo prieš tokią „pagalbą“. Kuomet visose tautose kariuomenės tikrai ėjo priešų mušti, tai lenkai puolė mus, o patys pradėjo šnabždėtis su rusais. Delto lenkai nesujungti kraujo ryšiu su Pabaltijos tautomis. Atvirksčiai, jie apdrabstyti tų tautų krauju.

Tasai kraujo ryšis sudarė savytą tų keturių tautų sąjungą. Bet jos tik nėra oficialiai. Bet gali atėti reikalas, kuomet laikas iššauks tą sąjungą gyvenimui. Rusų padėtis gali įvairiai persimainyti, tuomet mes turėsime gerą savo priešą ir būdami sąjungoje jausmės stipresniais, galingesniais, negu pavieniui. Mūsų visų bendro balso gal greičiau išgirstų ir tie, kurie lemia Europos likimą, buria josios ateitį.

Liekasi tas, kad mes turime auklėti savyje tokios bendrumos reikalingumą. Ir jeigu išmuš valanda, kurioje Pabaltijos tautų - valstybių sąjunga bus reikalinga, mes jausimės prie to prisiruošę ir sutiksime ją kaip pribrendusį visų mūsų tvarinį, visų mūsų reikalavimų išreiškimą.

S v.

Redakcijos prierašas. „Kariškių Žodžio“ redakcija mano, kad gyvesniam Pabaltijos tautų - valstybių santykių palaikymui reikalinga, kad mūsų laikraštija dažniau talpintų žinių apie tų kraštų būtį, gyvenimą. Savu keliu turėtų neatsilikti ir mūsų kaimynai. „K. Ž.“ redakcija spausdina Igaunių tarybos kapitono Junkur'o straipsnį apie Igaunių kariuomenę. Vėliau bus pateikta žinių apie suomių ir latvių kariuomenes. Tuomi pat mes jau daugiau žinosime apie mūsų kaimynus ir jie nebus mums kokia tai naujai atidengta šalimi.

V. Mongirda.

Lietuvai.

Sūnus aš Tavo nelaimingas,
Nuo amžių skęstu prakeikimuos
Tave šiandieną atsiminęs,
Jaučiuos aš tvirtas ir galingas...

Kas nekino Tave ir mindė,
Išrovė meilę iš krūtinės,
Sūnaus jausmus savy nutildė, —
Šalin teėnie nusiminęs...

Lietuva, Motina brangioji,
Apsiausk sūnus, vesk juos vienybėi,
Nutrinki prakaitą artojo.
Tavy viltis, Tavy galybė!

Visi mes eisim viens iš vieno, —
Juk laimės aušta šit gadynė!
Tėvynės priešų laušim sieną,
Didvyrių amžius atsiminė!

Igaunių tarnybos Kapitonas Junkur.

Igaunių armijos sudarymas.

(Žiūr. „Kar. Žod.“ Nr. 11).

Bet ne vien tik vidaus priešas buvo įtempęs savo jėgas, kad išvaikius Igaunių Steigiamąjį Seimą, — šiam tikslui didino savo jėgas ir bolševikai. Visame pietų fronte jie sutraukė didžiausias jėgas, surinko geriausią kariuomenę, baigiant karo mokyklų mokiniais; visiems kariškiams, kurie dalyvausią Verro ir Valko paėmimo, buvo žadėta po 1000 rublių dovanų. Bendram anpuoliui prirengti kai kuriose vietose įvyko smarkus artilerijos šaudymas (vieno pulko pozicijon buvo iššaukama ligi 3000 sviedinių per dieną), kitose vietose bandyta paimti mūsų pozicijas ataka netikėtu užpuolimu bei durtuvų kova. Šiam reikalui buvo išstatyta parinktos rinktinės iš vietos partizanų, kad atkirtus dalių susižinojimą telefonu ir iššaukus mūsų užpakalyje paniką. Vienok, pirmas bolševikų laimėjimas paskui pasirodė nelaimingu jiems patiems. Įpykę Igauniai kontr-ataką įsiveržė į tankias raudonarmiečių eiles, grąžino save seniau paliktas pozicijas ir nuvijo priešą toli už gimtosios šalies rubežių. Trumpu laiku buvo paimta Jamburg'as, Pskov'as, Marienburg'as, Alt-Svanenburg'as, Volmar'as, Venden'as, Kreicburg'as, Jakobštadt'as, taip kad jau gegužės 29 d. vyriausias vadas, generolas Laidoner'as, telegrama galėjo pranešti Steigiamajam Seimui štai ką:

Karininko Rusecko

Kas kiekvienam kareiviui žinotina.

14. Sveikame kūne, sveika ir dvasia.

Taip senovėje ir buvo sakoma, kaip čia užrašyta: sveikame kūne, sveika ir dvasia.

Ir tie žodžiai yra didelės reikšmės: nes svarbius žymius darbus gali nuveikti tik žmonės, tik tauta sveiku kūnu ir sveika dvasia.

Mums gi, lietuviams, dabar prisieina kaip tik didelių ir svarbių darbų nuveikti. Ir padarysime mes tai tik tada, kai mūsų ir kūnas ir dvasia bus sveiki.

Sunkiausia viso to didelio darbo dalis gula ant mūsų kariškių. Taigi aišku, kad mes ypač turime žiūrėti savo kūno, taigi ir dvasias sveikatos.

O kareiviams reikia sveikatos žiūrėti, ypač gi karui siaučiant. Buvo atsitikimų, kad per pačius didžiuosius karus, jei kareivių sveikata buvo blogai žiurima, tai nuo įvairių ligų kareivių pražūdavo daugiau, kaip karo jų lauke buvo nukauta.

Antai „Kar. Žodžio“ Nr. 10 1919 m. paskelbta mūsų žuvusiųjų sąrašas. Iš viso ten paskelbta 40 nukautųjų, 28 mirusieji nuo ligų ir 5 nuo žaizdų. Geriau kareiviai savo sveikatos žiūrėtų, nebūtų giltinė tiek daug jų iš mūsų tarpo išrovusi.

Ir kiekvienas kareivis privalo labai atydziai savo sveikatos, ypač gi kūno švarumo daboti, pėstininkas gi labiausia turi rūpintis kojų sveikata bei švarumu.

Užleis pėstininkas savo kojas — jos jam susirgs — kam jis ir tikęs bebus? Tik vargas ir sunkenybė savo daliai.

Todel kiekvienas kareivis kiek galėdamas dažniau privalo savo kojas mazgoti. Nagai turi būti visuomet trumpai nukirpti, autai gi švarūs, sausi. Koją

bate neturi būti per daug suspausta, bet ir per daug palaidi, kad tuo būdu nuogruožų nepadaritus.

Pirtin ar maudytis netingėk, kad ir kuodažniausia vaikščiosi pirtin, maudysies, prausies — juo tavo kūnas bus sveikesnis, juo ir dvasia bus tvirtesnė, budresnė, juo daugiau tu mūsų Tėvynei būsi naudingesnis. Juk tik sveikas, tik budrus kareivis priešui bailsus ir pavojingas.

Kasdien ir nuolatos žiūrėk savo kūno švarumo. Kasdien prauskis su muilu, ypač gi gerai rankas mazgok. Šluostykis gi tik savo rankšluosčiu, kad per svetimą rankšluostį ligomis neužsikrėtus.

Dabok taip pat ir visų savo rūbų švarumo bei tvarkos. Dažnai juos išdulkyk, išvalyk, reikale išmazgok. Pamatei kur nors skylę ar prairusią vietą — tuojau užsiuk ar sulopyk. Juk žinai pats: kaip tave mato, taip tave rašo, arba, aiškiau tą priežodį tariant išeina: pagal rūbą sprendžia ir apie žmogų. Mums gi labai svarbu, kad apie mūsų jauną ir jau savo narsumu pagarsėjusią kariuomenę, visi būtų kuogeriausios nuomonės. Todel kiekvienas kareivis privalo savo išvaizda rūpintis, kad savo daliai, savo draugams gėdos nedaryti.

Saugokis įvairių užkrečiamųjų ligų. Ypač saugokis lyties ligų. Todel nepaleistuviauk visai. Neklausyk, ką sako įvairūs ištvirkėliai ir nedori žmonės, būk tai sveikatai reikalinga paleistuviauti. Tas ne tiesa. Jie gi taip sako todel, kad apskritai žmonės kiekvieną savo netikusį darbą stengiasi išteisinti ir tuo būdu savo sąžinės graužimą nutildyti.

Susirgęs gi kokia nors liga, kad ir bauria, pavojinga arba ir lengvesne, neslėpk jos, bet tuojau pranešk apie ją savo artimiausiam viršininkui, kad tas galėtų tave pas gydytoją nusiųsti.

Taip tai: drausmė, drąsa, sumanumas ir sveikata turi būti mūsų kariuomenės pamatu. Tik tokią kariuomenę lietuviai turėdami, apgins savo Tėvynės nepriklausomybę ir leis žmonėms laimingai ir kitų neskriaudžiamais gyventi.

(Galas).

„Respublikos kariuomenės ir laivyno vardu turiu garbės pranešti Steigiamajam Seimui ir Respublikos Vyriausybei, kad užėmus Marienburg'ą, priešas galutinai išvytas iš Jgaunijos rybų, ir tokiu būdu visa Jgaunijų teritorija paluosuota nuo priešo. Pietų fronte mes susisiekėm su latvių kariuomene, kuri pasiliko ištikima Laikinajai Latvijos Vyriausybei“.

Bolševikai panikoje bėgo pietų bei rytų link. Rodesi, lengva busią paimti Dvinską ir ištiesti pagalbos ranką lietuviams. Bet čia įsimašė naujas priešas, kurio seniai jau bijota: Vokiečių Landesver'as, gegužės 22 d. užėmęs Rygą, traukė toliau šiaurės-rytų link, mūsų kariuomenės užpakalin, kad įvedus ten savo, baronų tvarką. Birželio 6 d. Landesver'as pradėjo priešingus suvienytai Jgaunijų-latvių kariuomenei veiksmus, reikalaujamas nuo Jgaunijų pasitraukti prie rubežiaus pas Valką ir išduoti jiems latvių tautinių dalių organizatorius. Savo avantiurai Latvijos valdžią pagrobusi stengėsi šiam dalykui suteikti tokią spalvą, būk tai Jgauniai, norėdami padidinti savo teritoriją, emę ir pradėję karą su latviais. Praėjusio mėnesio pabaigoje Landesver'as su sunkiais nuostoliais priverstas buvo pasitraukti pas Rygą. Sąryšyje su pastaraisiais atsitikimais, santarvė pareikalavo, kad vokiečių kariuomenė tuoj būtų išvesta iš Latvijos ir Lietuvos.

Kreipiantis prie vidujinės Jgaunijų armijos tvarkos, turiau pabrėžti, kad mūsų kareiviai Jgavo savo visą karinį išsilavinimą tiktai fronte ir todel atatinamos rinktuotės išvaizdos turėti negali. Apsirėdymui pagamin-

ti, nors buvo mobilizuota beveik visi siuvėjai, vienok iškarto visiems visa pagaminti nebuvo galima. Tikiuosi, kad gavus iš Anglijos plieno šalms (kepures) ir 25000 apsirėdymo komplektų, visi veikiančios armijos kareiviai Jgavo išvaizdą, pilnai atatinančią jų vidujiniai karo dvasiai. Atsinešimas karininkų prie kareivių tarnyboje yra griežtas, kas jiems nė kiek nekenkia liuosu laiku būti tarp savęs draugais, tuo labiau, kad dauguma karininkų ir kareivių yra kilę iš tos pačios apylinkės, žinojo viens kitą jau seniai prieš karą. Laipsniai kol kas atatinama rusų laipsniam; kamandos ir vidaus tarnybos tvarka taip pat perimti iš rusų statutų. Drausmės atžvilgiu Vyriausiojo Vado buvo išleista ypatingi įsakymai, nurodantieji viršininkų valdžią ir galimas uždėti pabaudas.

Ligi nustatysiant laipsnius alga mokama sulig užimamos vietos (eilinis — 120 auks., jaunesnysis karininkas—400, kuopos vadas 600, bataliono vadas 750 auks. ir t.t. Paskutiniu laiku karkuriom vietom alga padidinta). Be pamatinės algos visi kariškiai, pradedant Vyriausiuoju Vadu ligi eilinio, gauna davinį, kurin įeina taip pat tabakas, kava, cukrus ir muilas. Trūkstant tabakui ir cukrui laikinai pradėta mokėti už šiuos daiktus pinigais. Virš nurodytos algos esantieji fronte gauna po 6 auks. dienpinigių.

Visi mobilizuotieji turėjo susirinkti gerai apsirėdę ir batuose, turėti su savim šiaudinius čiuzinius, 2 baltnių pamainas ir 10-čiai dienų maisto, beturčiai gi visa reikalinga turėjo gauti iš valsčių valdybų. Kari-

Kovoje dėl Tėvynės.

„Kariškių Žodžio“ Nr. 10 mes buvome išspausdinę nukautų, mirusių nuo žaizdų, ligų ir sužeistų kariškių sąrašą. Dabar spausdinamas sąrašas kariškių patekusių nelaisvėn ir dingusių be žinios.

Kada „K. Ž.“ redakcijoje prisirinkę daugiau žinių apie nukentėjusius kovoje dėl Tėvynės kariškius savu laiku vėl išspausdinsime.

aisvėje:

Gotoveckis Juozas — Lankeliškių valsč. Vilkaviškio apskr. **Gucaitis** Antanas. **Ančėnikas** Kondratas (sužeistas). **Bruzbaita** Vincas (sužeistas). **Paliukonis** Jonas. **Vaicėkauskas** Antanas. **Senkus** Juozas (sužeistas). **Juzaitis** Petras — Naudvilėškių val. Sasnavos k. **Augustauskas** Konstantinas — Pažerių val. Baraginių k. **Mockaitis** Antanas — Šakių val. ir apskr. **Ramanauskas** Juozas — Jankų val. Šakių apskr. **Tūnaitis** Vincas — Jankų valsč. Šakių apskr. **Duoba** Juozas — Veršių kaimo, Šakių valsč. ir apskr. **Lišauskas** Juozas — Pajevonio val. Pastancijos palivarko. **Pužinaitis** Jonas — Veršių kaimo, Šakių val. ir apskr. **Leicmana** Jonas — Patašiškių kaimo, Tadošiškių val. **Ramackevičia** Jonas — Sintautų k. ir val., Šakių apskr. **Matijošaitis** Kazys — Duobiškio k. Pakuonio val. Kauno apskr. **Suopys** Pranas — Skaisgirių k. Sintautų val. Šakių apskr. **Drule** Kazys — Panemunės miestelio ir val. Kauno apskr. **Kalinauskas** Jonas — Lankeliškio dvaras ir val., Vilkaviškio apskr. **Matelis** Benediktas — Puodžiūnų kaimo Girkainio val. Raseinių apskr. **Albertinas** Pijus — Vištyčio val. Vilkaviškio apskr. **Brazinskas** Vincas — Rudenų k., Budelių val.

Be žinios dingę:

Cėtuchinas Jokūbas — Anykščių val. Okmergės apskr. **Kernažinskas** Jonas. **Jankauskas** Mečius. **Adomaitis** Jonas. **Sakalauskas** Julius.

Leščinskas Juozas. **Klimavičius** Antanas. **Tomošūnas** Jonas. **Salkauskas** Antanas. **Sverokas** Simas. **Kisiellius** Aleksandras. **Juozapavičius** Juozas. **Sarapinavičius** Jonas. **Juknevičius** Antanas. **Kalibatą** Juozas. **Banuškevičius** Stasys — Onuškių val. Trakų apskr. **Urbellonis** Jonas — Valkininkų val. Trakų apskr. **Viskantas** Stasys — Kartėnos miestelio, Kretingos apskr. **Lugauskas** Antanas. **Mickus** Jonas. **Urbonas** Vladas. **Dobrickas** Ignas. **Pockevičius** Jonas. **Novickas** Petras. **Volkovas** Tokas. **Jonuškevičius** Antanas. **Lezkevičius** Kazys. **Žungalla** Vincas. **Sviderskis** Antanas. **Brusokas** Motiejus — Markickų k. Vilkaviškio val. ir apskr. **Batvinskis** Antanas — Pilyškių val., Mariampolės apskr. **Badaitis** Antanas — Šarmaičių k. Pažerių val. **Blažukas** Pranas — Valatačių k. Balbieriškio val. Alytaus apskr. **Janulevičia** Jonas. **Jonaitis** Antanas — Lekėčių kaimo ir val., Šakių apskr. **Jurgelevičia** Juozas — Panemunio kaimo ir val. **Klastauskas** Pranas — Girkainio dvaro ir val., Raseinių apskr. **Labanaitis** Antanas — Girkainio kaimo ir val. Raseinių apskr. **Mellauskas** Juozas — Anglininkų k., Krėtonio val. Kaišėdorių apskr. **Novickas** Jurgis — Područių k. Veiverių val. Mariampolės apskr. **Packevičius** Motiejus — Ozelių kaimo ir val. Vilkaviškio apskr. **Pranaitis** Jonas — Ušliausių kaimo ir val. **Skaržinskas** Jonas — Nartų kaimo, Kvietiškių val. **Strakauskas** Bronius — Pašilupių k., Jankų val., Šakių apskr. **Lavickas** Kazys. **Senkus** Jonas — Mariampolės val. ir apskr. **Sinkevičia** Antanas — Svetošino dvaro, Šakių apskr.

Mūsų knygos.

Lalkinasis Rikuočių Statutas. Krašto Apsaugos Ministerijos Lit. Skyriaus leidinys, Kaunas 1919 91 p. Kaina nepažymėta.

Knygelė vidutinio didumo, mums, kariškiams, nepaprastai brangi.

ninkai iš vyriausybės gauna po 200 auks. pakeliamųjų. Didelis mobilizuotųjų procentas atvažiavo bei atėjo savais arkliais, turėjo savus balnus, kas daug padėjo formuoti kavalerijos (raitelių) dalis bei raitųjų žvalgų komandas.

Formuojant dalis, plačiai vartojama kaimynystės (землячества) principas. Šis dalykas, tarp kitko, labai palengvina namiškiams sužinoti apie savo gimines bei pažįstamus fronte. Valsčiuje, sakysime, paskiriama diena ir vieta valgomųjų daiktų ir kitu dovanų surinkti, paskui kas nors visa, kas surinkta, veža į frontą savajai kuopai. Namiškiai džiaugiasi savųjų dalių laimėjimu ir drauge su jomis liūdi žuvusiųjų aukų. Labai atsižymėjusiems kare vyriausybės yra užtvirtintas laisvės kryžius.

Iš užpakalinių organizacijų paminėtina Igaunių Raudonojo Kryžiaus Draugija. Šioji draugija įvairiuose Igaunijos miestuose turi 12 skyrių, kurie ligi gegužės pabaigos užlaikė: 10 ligonbučių, maždaug su 1000 lovų; 14 sanitarijos vagonų; 3 maitinimo punktus; 2 kareivių užėigos namu (Heim); 2 pirtis-vagonus ir 1 dezinfekcijos vagoną. Birželio mėn. pradžioje Vyriausios Valdybos įsteigta dar 3 sanatorijos ir viena prieglauda vaikams. Be to greitai laiku manyta įsteigti ortopedijos institutas, galtingųjų seserų mokykla, plaučiais sergantiems sanatorija 50 lovų, 3 sanatorijos sergantiems bei sužeistiems kariškams, reikalingiems purvo vanomis bei elektra gydytis ir 2 prieglaudos užmuštųjų kare kareivių vaikams (nuo 4 iki 10 metų).

Draugijai stokavo medikamentų bei tvarstymo priemonių; dabar gi, idėmiai padedant Amerikai ir Anglijai, šis klausimas nustojo savo aštrumo.

Kiek plačiau veikia kita įstaiga — „Ühistöö“ (darbo bendrumas). Šioji draugija taip pat turi savo ligonbučius bei sanitarijos vagonus, rinktinių greitajai pagalbai teikti, dezinfekcijos ir pirties rinktinių; be to, ji steigia dirbtuves batams, apsirėdymui, baltiniams ir t. t. siūti; renka įvairias aukas, skirsto ir siuntinėja juos frontan; taiso kareiviams užėigos namus ir t. t.

Balandžio mėn. pabaigoje Taline buvo atidengta Karo Mokykla prirengti karininkų taip pėstininkams, taip artilerijai ir raiteliams (kavalerijai). Pirma laida (apie 200 mokinių) buvo manoma padaryti liepos mėnesio pradžioje. Mokyklos karininkai, kaip ir kitų kariuomenės dalių, vien įgauniai.

Tėvynė mano — laimė ir džiaugsmas mano,
Kaip tu man brangi!
Nesurasti man niekuomet
Visam pasauli nieko,
Kaip taip galėčiau aš mylėt,
Kaip, Tėvyne, tavę.

Tu, Tėvyne, man gyvastį davei
Ir aš išaugau tavyje.
Tau aš dėkosiu visuomet
Ir būsiu ištikimu ligi galui!
Visubrangiausia ir gražiausia
Man tu, mano šalie gimtoji!

Literatūros skyrius jau apšėiai pagamino brošiurėliu, kurių tarpe atsižymi L. R. statusas yra užbaigtu dalyku, išleistas, be mažų išimčių, pilnumoje, geriausiai iš visų raštų nusisekęs.

Pavadintas įsai laikinuoju, kitaip jo pavadinti negalima, nes jame vis tik daug-ko trūksta ir šis tas jau ir dabar reikalinga pakeisti, pritaikinti prie mūsų reorganizuotos armijos.

L. R. statusas daug kuomi skiriasi nuo rusų statuto. Pirmu pirmiausiai metasi į akis pabrėžti straipsniai. Tai įžangos, kurios pirma apvertina rūsies mokymą, o paskui jau išguldoma dalykas. Nenoroms turi pasitebėti kurios-nors rūsies svarbumą. Mūsų kariškiai privalėtų gerai įsiskaityti į tas įžangas. Jos nurodo kurios nors mokymo rūsies ypatybes, svarbumą, duoda neprityrusiems daug pamokinančio. Be tų pagrindinių taisyklių, kurios durte-duria akį, negalima toliau žengti. Savo įžangomis Statuto rengėjo neapsirikta!

Pav. p. 6. Įžangos straipsnis štai kaip skamba (paduodu ištrauka): „Klaida, padaryta vieno mokyme paskui labai sunkiai atitaisoma“...

Kas iš karių, karininkų šio dalyko nepastebėjo? Ir tokių pastabų visame statute labai daug.

Tečiau Statute yra daug įsibrovusių klaidų, kurios patį ir nuo rengėjo, ir nuo korektūros paklaidų. Aš pasistengsiu, išreikšti savo nuomonę dėl kai kurių komandų paklaidų.

§ 17, p. 7. Mano nuomone komanda: „Pagarba dešinėn! (kairėn!), reiktų pertraukti: „Pagarba deši-nėn! (kai-rėn!)“ Susyk tardamas d e š i n ė n, be pertraukimo, kareiviai negali padaryti. Pirma, kareivis dar neparengtas, į kurią pusę turės pakreipti galvą, antra — ne visi sutalkys akymirkšniu pakreipti galvą, nes žodis „dešinėn“ vienu kirčiu sunku ištarti. Apskritai, žodžiai „deši-nėn, kai-rėn“ privalėtų būti pertraukiami visose komandose.

§ 23, p. 9. Išsitarimas „...leisti laisvai šalia kūno judėti“... yra netikęs.

§ 35 p. 12. Komandos: „1) Šaudyk eile. 2) augštin! 3) eilė šauki!“—netikusios. Šaudymui jau yra aukščiau nustatytos komandos. Sujungimas kelių žodžių į vieną — komandoms netinka, nes sunku jas ištarti, o dar sunkiau jas išpildyti, nes vienu kirčiu jų neištarti. Kaip ištarti komanda, taip kareiviai ją ir išpildys. Gali būti geriausi kareiviai, tik nutęsdamas paduok komandas ir pildymas bus mieguistas negražus. Salvė šituo atveju njekuomet negali būti graži, lanksti.

§ 42, p. 13. „...šautuvą laikyti stačiu priešais kairiją petį“...

§ 45, p. 14. Tas pats „...dešiniąją ranką“... Šiame puslapyje praleista „šautuvu gerbki“ Be šio veik-

smo kariuomenė — nekaruomenė... Man taip atrodo. Šautuvą paimti rusų statutu, arba kitaip, bet šis šautuvo ėmimas reikalingas. Kitaip būtų panašu į bolševikų gaujas.

§ 77 p. 19. „...Eilė kairėn... retėkl“ Žodį „retėkl, tankėkl“ reikia tarti pertraukus. Motyvas žiūr. § 35 p. 12, § 80 p. 20. Tas pats kas link „rikiuok“, reiktų — „ri-kiuok“!

p. 22... „Eilė dešinės (kairės) sukimu, 2) žengti marš“. Paaškinime kalbama... „komanda marš eilė pradeda sukti kairiuoju (dešiniuoju)“... Reiktų, kad skliauteliuose būtų žodis „kairiuoju“, kaip nurodyta komandoje.

§ 85 p. 23. Pasakyta apie retą šaudymą: „Retai ir paskirtu šovinių skaičiumi šaudu be eilės“... Rasi, čia nevisai suprasta retas šaudymas. Retas šaudymas be eilės negali būti; tik vienam iššovus, šauna kitas, tai jau vadinasi eilė.

§ 86 p. 23. Skleistinės mokyme parašyta: „...kad mažiau žmonių nustoti geriau ir patogiau priešą šaudyti, vartojama skleistinė rikiuotė“.

Nieko stebėtino. Rusų revoliucija, matyt, iškraipė šį paragrafą. Šią paragrafą reikia suvisai perdirbti. Pirmiausia, kareiviui reikia skiepyti mintis, kad skleistinė rikiuotė vartojama priešą sunaikinti, o paskui jau geriau ir patogiau priešą šaudyti ir mažiau žmonių nustoti. (Šis paragrafas ir ligi rusų revoliucijos skambėjo taip, kaip Statute pasakyta. Red.

§ 87 p. 23. Reikalinga pertaisyti visas paragrafas, § 92 p. 26, m) čia tarp kit-ko pasakyta. „...Arti nuo priešų, kai reikia ir galima, bėgti vingiais ir lenktis“...

Nejaugi manoma aplenkti kulipkas? Kad bėgti vingiais nuo ugnies artilerijos, tai kartais būna naudinga, bet bėgti „vingiais“ nuo kulipkų, tai, kitaip pasakius, gaudyti kulipkas. Mokinama greičiausiai bėgti pirmyn, o ne vingiais.

§ 99 p. 28. Pastatyti gulintį kareivį, pavartota kamanda „Stok“! Reiktų prisilaikyti vienodumo, kaip jau pradžioje nustatyta „kelk“!

§ 105 p. 31. „...bet pirmieji numerai žengia de žingsniu vietoje“. Pav. kuopa eina dvejutomis gretomis, reikalinga išrikiuoti į vielę. Siame atsitikime praktikoje du žingsniu daro antrieji numeriai, o pirmieji be jokių kliūčių žengia tolyn.

§ 113, p. 33. Paaškinime pasakyta: „vadas kamanduoja: pusiau sukini o kai-rėn! Žodį „sukinio“ reikalinga suvisai išmesti, nes ir taip aišku.

§ 115, p. 34 2) „...Skyriais rikiuot kairėn“! „Skyriais“ rikiuoti... Nevisai suprantama. Reiktų skyriai, rikiuoti“...

§ 114 p. 34. Paaškinime pasakyta „...kol skyriaus viršininkas sukamanduos...“ Yra skyriaus vadai, bet ne viršininkai.

§ 123 p. 36 a) „...Po kamandos šauk būrio vadas eina, būrio užpakaliu ir atsistoja toje vietoje iš kur geriausiai girdėti jo kamanda“... Būrio vadas eina užpakaliu dar neiššovus, po kamandos šaudyk, o ne šauk. c) Geriau skamba ir suprantamiau būtų: „išimk —šovinius“! Kaip jau atsikartoja toji kamanda 42 p.

§ 157 p. 46. Reikalinga pataisa: „tarpeklis 3—5 žingsnius!“

§ 210 p. 55. Paaškinime įsibrovė klaida. „...kūgli būriai patys pasisuka dešinėn (kairėn)“... reikia — „pasisuka pusiau dešinėn (kairėn)“.

§ 226 p. 60. a) „...kamanda šaudymas“... reiktų prisilaikyti vienodumo, kaip jau pradžioje nurodyta „šaudyk“.

§ 361 p. 89. Pasakyta „...ir nustoja rankomis mosikavę“... Jeigu būrys kareivių turi šautuvus ant

Lai tavę Dievas sergėti visuomet,
Mano brangioji šalie gimtoji!
Lai būna Jis tavo gynėju,
Gausingai lai laimina
Visus tavo darbus,
Mano brangioji, šalie gimtoji!

** Užeigos namai kareiviams (Sodurite Kodut) stelgiami taip Raud. Kryžiaus Draugijos, taip ir „Ūhistō“ draugijos. Kada atvažiuoja iš fronto miestan kareiviai, jie gali apsistoti „Kodi“, be užmokesčio, skaityti laikraščius, žurnalus bei knygas, be užmokesčio gauti arbatos ir už minimalų mokesį buterbrodų, pietų ir vakarienių. Plašesnio jų įtaisyto aš nežinau.

(Galas).

peties, tai visai nenustoja mosikavę, bet tvirčiau žengia ir mosikuoja.

Nors trūksta nustatytų taisyklių apie iškilmes, vėliava, šis L. R. statutas užkišo didelę kariškuose leidiniuose spragą. Turime viltį, kad trumpu laiku išvysime visus kariuomenei reikalingus ir šiaip kariškių veikalių statusus.

Kareiviai godžiai skalto statusus, tik jų duokite daugiau.

Karininkas P. K a u n a s.

Žinios.

Lietuvoje.

Lenkų paskalos. Lenkai griebiasi įvairių meilų, kad tik nurodžius, būk lenkai veržėsi į Lietuvą, norėdami nešti gero lietuviams. Jie paleido dar tokią paskalą, būsią vyriausias karo vadas generolas Žukauskas esąs sutikęs nustatyti lietuvių lenkų demarkacijos liniją toliau į šiaurę, negu tai buvo pasiūlyta santarvės. Lietuvos Spaudos Biuras patyrė ir yra įgaliotas pranešti, kad visi tokie gandai yra neteisingi ir, kad generolas Žukauskas visai nėra taręsis dėl jokios naujos demarkacijos linijos.

Seniai nori eiti kautis su lenkais. Lenkams pradėjus veržtis į Lietuvą, vieni nusiminė, kad nieko negalėsia padaryti. Kiti gi, kuriems rūpi tik Lietuvos gerovė ir laisvė, buvo pasiryžę drąsiai stoti į kovą. Panašios žinios ėjo iš įvairių Lietuvos vietų. Pavyzdžiui Ramygaloje įvyko gausus žmonių mitingas, kuris griežtai nusistatė prieš lenkus. Žmonės sakė: „Tegu jauni kariauja su bolševikais, o mes, seniai, eisim prieš lenkus“

Laikraščių platinimo reikalai. Šiuo laiku didžiausiu mūsų rūpesniu turi būti Lietuvos laisvė, jos nepriklausomybė. Mūsų tėvynės bei nepriklausomybės keliu veda Lietuvos Laikinoji Vyriausybė, kuria privalome visi pasitikėti. Bet vieno pasitikėjimo dar neužtenka. Kad Vyriausybė galėtų tinkamai varyti savo darbą, reikia, kad visa šalies visuomenė, visa mūsų liaudis sekti jos darbus, žinotų jos rūpesnius bei siekimus. Tam tikslui atsiekti labiausia tinka gerinti laikraščiai, išplatinti liaudies tarpe. Bet ligšiol pas mus tuo reikalu labai mažai buvo daroma: apskričių, valsčių bei visuomenės įstaigos tuo reikalu nesirūpino ir nenuostabu todėl, jei mūsų žmonės daugelyje vietų (ypač atvaduotame krašte) nieko nežino apie Lietuvos valstybės Kuriamąjį darbą.

Bet minėtuojų laikraščių platinimo nerangumu pasižymi ne vien civilinės valdžios įstaigos, o lygiai ir Karinės. Pav., jau kelintas mėnuo eina kariuomenei skiriamas laikraštis „Kariškių Žodis“, kame gvildenami kiekvieno kariškio sielai, gyvenimui artymi ir rūpimi klausimai. Nežiūrint to, daugelis karinių įstaigų taip yra apsileidę, apsnūdę, jog ligšiol dar nepasirūpino išsirašyti savo laikraščio ir tuo būdu kareiviams atimama galimybė šviestis, lavintis bei tinkamai praleisti liuosvalkis. Tasai trūkumas reiktų neatidėliojant pašalinti.

liuškiei. Bekeliaudamas lenkų frontu užtikau vieną didžiai negeistiną ir net tiesiog bauginančią apsi-reiškimą. Priena lenkų kareivis prie mūsų sargyboj stovinčio kareivio ir, gražiai su juo pasisveikinęs, ėmė lipšniai su juo kalbėti.

Paklausė iš kur jis, turtingas ar beturtis, kaip jam namie ėjosi ir t.t. Kareivis-zioplys įsileido su neprieteliu kalbon ir tuo jau didžiai nusidėjo prieš įstatymus. Bet to dar maža: lenkas, gudriai, tartum žaltys, įlindęs lietuvių širdin, ėmė klausinėti tai, kas jam ištikrųjų rūpėjo: kiek mūsų kariuomenės, kur ji stovi, kokių ginklų turime, ką manome daryti ir t.t. Kareivis į visus lenko klausimus atsakinėjo. Lenkas išklausinęs nuėjo šypsodamasis, lietuvis gi, netyčiomis padaręs išdaviko darbą ir užsipelnęs baisiausios bausmės, pasiliko vietoje stovėti.

Ar bereikia didesnio pavyzdžio, kas gali atsitikti, jei kariškiai mėgsta plepėti. R.

Mažoji Lietuva.

Prūsų arba mažoji Lietuva yra nuspresta atskirti nuo Vokietijos ir prijungti prie Didžiosios Lietuvos. Pirmiau prieš tai labai stovėjo tų vietų gyventojai vokiečiai ir suvokietėjusieji lietuviai—vokiečių pataikūnai bei ištikimiausi jų bernai. Ypač atsižymėjo toksai Kubilius. Jis daug kur važinėjo ir vis kurstė kad žmonės geriau liktūsi prie vokiečių ir nemanytų apie jokią atsiskyrimą.

Dabar tasai Kubilius staigu atsivertė, podraug su kitu savo sėbru Šilokarčiamos valsčiaus teisėju Puttfarkėnu. Jiedu jau agituoja už prisijungimą prie Didžiosios Lietuvos. Bet tikri prūsų lietuvių laikraščiai, perspėja savo skaitytojus nuo panašių atsivertėlių. Jie sako, būk Lietuvoje lengviau galės susitarti su lenkais, bet tuomet greičiau sukils vokiečiai. Patsai Puttfarkėnas išsitare: „mes nieko daugiau nenorime, kaip kad vieną dieną pasigirstų balsai: naujai sukilk mano tauta, liepsnos žymės jau rūksta“. Jie trokšta, kad kas lietuvių atskirta nuo vokiečių, vėl būtų sugrąžinta vokiečiams. Net „Tilžės Ceitunga“ sako apie tuodu atsivertėlius: „Tai yra vyrai, kuriuodu visada stovėjo už vokiškumą, o taip ir toliau darys. Tik juodu varo praktingą politiką“.

Užsienyje.

Amerikos lietuvių seimas. Birželio 8, 9, 10 ir 11 d. Chicagos mieste įvyko Amerikoje gyvenančių lietuvių seimas. Vien tik atstovų dalyvavo apie 500 žmonių, o su svečiais buvo apie 5000. „Vienybė Lietuvių“ paduoda platų to seimo aprašymą. Mes čia visko plačiau neminėsime, o pažymėsime, kas buvo vertesnio.

Seimą sveikino buvusis senatorius Masson'as. Savo kalboje jis aiškiai kritikavo Amerikos valdžią, kad ji iki šiolei nepripažino Lietuvos nepriklausomybės. Jis kritikavo ir visą Santarvės politiką, kuri pataikauja tik mokantiems meluoti lenkams. Be jo dar kalbėjo Kongreso narys Sabathas. Jis tyčia atvykę iš Vašingtono ir pasakė, kad „Lietuva turi būt laisva, kaip kad Prancija, Čechai, Slovakai ir kitos didelės ir mažos valstybės. Šalin tautų pavergimas! Lietuviai seimo atstovai, reikalaukite, kad visas pasaulis jūsų tėvynę pripažintų laisva — Amerika prisirengusi pripažinti“.

Seimas išnešė rezoliuciją, kurioje reikalaujama pripažinti Lietuvos nepriklausomybę ir pasiuntė ją Amerikos prezidentui Vilsonui.

Nežiūrint to, kad seimą kaikurie šmeizė ir boikotavo, jis pasisekė kuopuikiausia ir turėjo didelės politinės reikšmės.

Igaunija. Mes jau buvome rašę, kad igauinių kariuomenės sąstata buvo gan labai marga. Dabar igauiniams ir šiame pagerėjo, jie nusikratė rusų šiaurės korpuso. Birželio 19 d. vyriausias karo vadas generolas Laidoner atsisakė vadovauti šiaurės korpu-

su. Prėžastys šokios. Rusų kariuomenė jau išėjo iš Igaunijos ir veda kovą rusų žemėje, be to patsai korpusas yra tiek skaitlingas, kad gali vesti savystovę kovą. Svarbesnėmis gi priežastimis yra tas, kad rusų vadas išvaikė ingermanlandų pulką, kursai pasekmingai kovėsi prieš bolševikus. Šiaurės korpuso štabe buvo daugiausia igaučiai; igaučių yra ir patsai generolas Laidoner. Tatai jie nepanorėjo valdyti svetimoje jiems rusų žemėje ir tuomet pat kėstis į Rusijos vidurinius reikalus. Rusai buvo nepatenkinti, kad vyresnes vietas užėmė igaučiai ir kad jie valdo rusų kariuomenę. Jie pareikalavo, kad to nebūtų. Igaučiai negalėjo sutikti, nes argi galima duoti svetimtaučiu rusui valdyti svetimoje žemėje, kaip jis nori. Ypač, kad rusų kariuomenėje buvo daug dalių, parėjusių iš bolševikų.

Dabar rusų vadinamas šiaurės korpusas veikia savystoviai, jau rusų žemėje ir pasivadino Šiaurės armija. Santikiai su igaučių kariuomene yra tokie, kaip tarp dviejų kaimynių kariuomenių kovojančių su bendru priešu.

Ištraukos iš politiniai-operatyvės sątraukos

sekant spaudą iki liepos 28 d. įimtina.

Murmano-Olonco fronte rusų-anglų kariuomenės galės susisiekti su suomių savanoriais. Tame fronte anglai savo iniciatyva pasitraukė atgal Murmano gelžkelio linija iki Šungo pusiasalio. Čia bolševikai bandė taip pat pulti ir eiti pirmyn, bet mišrūs italų, serbų, anglų ir kanadiečių būriai, gen. Mainordo, atmušė visus bolševikų puolimus su dideliais del pastarųjų nuostoliais. Olonco fronte bolševikai pasislinko 44 verstus į žiemius nuo Olonco. Suomių savanoriai, bolševikų stumiami, priversti buvo pasitraukti iš pietinės dalies Olonco gubernijos. Šiaurės krante Ladogos ežero pasirodė 7 bolševikų laivai, kurie iškėlė desantą ties Solmis ir tuo būdu atkirto kelią atsitraukimui Olonco savanorių korpusui.

Igaunijų fronte reguliari igaučių kariuomenė veikia kartu su korpusu gen. Rodzianko Porchovo link. Pirmoji vora tos armijos rytuose užima Janov; pietuose užima pozicijas į rytus nuo Lopatino. Frontas antros ir trečios igaučių vorų eina per Padvasje, Panev, Kuprova. Frontas būrio pulk. Balagsovičiaus, eina per Bolavsk ir į rytus nuo Varnino ir Golla.

Latvių fronte naminė kova tarp igaučių ir latvių kariuomenių iš vienos pusės ir vokiečių-baltų iš kitos pusės pasibaigė. Yra padarytos paliaubos, sulig kurių vokiečių kariuomenė ir baltų landveras turi evakuoti Rygą, estai gi laikyti savo buvusias pozicijas linija Miulgraben, Stintu ir Jegelio ežero. Rygą gi užimama latvių kariuomene. Susirėmimai tų kariuomenių įvyko iš priežasties ginčų tarp palaikančių Needrą ir palaikančių Ulmanį. Tomis paliaubomis buvo padarytas galas Needros kabinetui, už kurį stovėjo daugiausia vokiečiai-baltai ir latvių buržuazija. Tomis paliaubomis, Ulmanis turėjo sudaryti koalicinį kabinetą. Liepos 15 d. dalyvaujant anglų, amerikonių, francūzių ir igaučių atstovams buvo atidaryta Latvijos Tautos Taryba, kame Ulmanis pranešė apie sudarymą koalicinio kabineto. Į tą kabinetą įeina taip pat 2 vokiečiai: d-ras Ergardt — finansų ministeris ir d-ras Magnus — teisingumo ministeris, o taip pat žydas Šuf, kaip Valstybės kontrolieris. Santarvės valstybių priversti vokiečiai galutinai apleidžia Latviją, o jiems atsitraukiant įra ir baltų landveras, pereinantį į rusų

savanorių būrius gen. Judeničo. Liepojuje buvo net susirėmimas tarp rusų dalių, pareiškusių apie savo prigulėjimą gen. Judeničiui, kuris įsakė jiems palaikyti tvarką mieste, ir latvių kariuomenė. Ballodo brigados fronto linija pereina per Illukštą-Lievengof.

Pietų fronte Ukrainoje reguliari ukrainų kariuomenė Petliuros iš vakarų, kariuomenė gen. Grigorjevo iš pietų ir atskiros dalys iš Klevo, Podolijos ir Černigovo gubernijų visiškai atkirto kelią atsitraukimo bolševikų armijai. Gelžkelio linija Odesa — Kievas yra ukrainiečių rankose. Šepetovka, Starokonstantinov, Žmerinka, Vinnica, Berdičev ir Žitomirus užimti ukrainiečiais. Daugelyje vietų ukrainiečiai susivienijo su sukilusiais ūkininkais. Atamanas Zelenyi pripažino Petliurą vyriausiu vadu. Ukrainiečių armijos operacijomis vadovauja buvusis kazokų generolas Grekov'as. Taktikos žvilgsniu įvyko kaip kurios permainingos: kariuomenė neina dabar nuo vienos gelžkelio stoties iki kitai, arba išilgai gelžkelio linijos, o eina ištisa linija, palaikant ryšius. Rovno ir Dubno sritis vėl ukrainiečių rankose. Ukrainiečių ofensiva plėtojasi ir į kairę į krantą Dniepro, į Poltavos ir Chersono gubernijas. Visu frontu tęsiasi kruvini mūšiai. Paskutiniu laiku ukrainų Spaudos Biuras vėl praneša apie naują bolševikų puolimą ant Petliuros armijos. Sulig to pranešimo, eina smarkūs mūšiai rajone Vinnicos ir Žmerinkos. Čia ukrainiečiams pasisekė sulaukyti bolševikų puolimą. Starokonstantinovo rajone, Čechovskio vėdamos kariuomenės dalys padarė priešpuolimą. Į Žiemius nuo Proskurovo ukrainų kariuomenės dalys priverstos buvo šiek tiek pasitraukti. Atamano Grigorjevo dalys užėmė Odesą, Chersoną ir Nikolajevą. Krymo pusiasalis visas užimtas Denikino savanorių armijos dalimis.

Redakcijos atsakai.

Kariaiškui Kaunui „Šaudymo dalykai“ labai pagėidaujami. Spausdinsime laikraštyje ir skyrium knygutėje. Ar negalėtum Taušta pagaminti gimnastikos statuto.

Domei kariškių fronte.

Literatūros skyrius siunčia nemokamai fronto kariškiams kasdien 1000 egz. „Lietuvos“ ir 565 egz. „Kariškių Žodžio“. Bet visgi mus nuolat pasiekia skundai, kad fronto negaunami laikraščiai. Taigi pranešame, kad laikraščiai frontui siunčiami. Kariškiai, tetraukite iš jų laikraščių!

„Kariškių Žodžio“ redakcija praneša, kad rankraščius siųsti nauju adresu: Kaunas, Gedimino gatvė Nr. 19. Generalinis Štabo Literatūros Skyrius „Kariškių Žodžio“ red. Administracijos adresas: Kaunas, Laisvės Alėja Nr. 60.